

Lehdistötiedote 26.2.1998

Wages and labor demand in Finland

Palkansaajien tutkimuslaitos on julkaissut tutkimuksen yritysten työvoiman kysynnästä ja palkanmuodostuksesta koskien erityisesti yritysten kannattavuuden, velkaisuuden ja yrityskoon vaikutuksia. Tutkimuksen suoritti kauppa- ja teollisuusministeriön rahoituksella VTT Hannu Piekkola.

Suurissa yrityksissä palkkakustannukset vaikuttavat vähän työvoiman kysyntään. Yritysten kannattavuus vaikuttaa palkanmuodostukseen samalla tavoin kuin Yhdysvalloissa. Suurtyöttömyyttä selittää palkkojen joustamattomuuden sijaan työn alhainen tuottavuus ja yritysten vaikea rahoitustilanne laman aikana. Viime vuosina yritysten rahoituksellisen aseman paraneminen on ollut keskeistä työttömyyden vähenemiselle.

Lisätietoja: Hannu Piekkola

Suurissa yrityksissä palkkakustannuksilla vähäinen merkitys

Kilpailun lisääntymisen myötä viimeisen kymmenen vuoden aikana yritysten voittomarginaalit toimialojen välillä ovat kaventuneet ja palkkahajonta on kasvanut. Tutkimuksessa ei kuitenkaan havaita palkkatason selittävän työvoiman kysyntää enempää kuin aikaisemmin. Näin on etenkin, kun yritysten rajun velkaantumisen vaikutusta työvoiman kysyntään ja palkkoihin tarkastellaan erikseen. Työvoiman kysynnän palkkajousto, joka on yksi palkkajoustavuuden mittari, on suhteellisen alhainen. Se on suurissa yrityksissä -0.4 ja pk-yrityksissä -0.7.

Palkat reagoivat kannattavuuteen

Yritysanalyyseissä käytetään kahta uutta tunnuslukua: kvasivoitot (quasi rents) ja korkomenojen osuus kassavirrasta (borrowing ratio). Kvasivoitot ilmaisevat ne yrityksen voitot, jotka ylittävät toimialan keskimääräisen tason. Nämä vaikuttavat merkittävästi palkkoihin, mitä voidaan selittää voitonjaolla työnantajien ja työntekijöiden välillä. Yritysten kannattavuus vaikuttaa palkanmuodostukseen Suomessa samalla tavoin kuin Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa, etenkin keskisuurissa yrityksissä.

Velkaisuus vaikuttaa palkkatason ja suurten yritysten työvoiman kysyntään

Tutkimuksen perusteella konkurssin uhalla, jota mitataan korkomenojen suhteella kassavirtaan, on merkitystä myös palkanmuodostuksessa. Velkarajoitteet ovat myös pontimena parantaa pk-yritysten tehokkuutta. Suurten

yritysten työvoiman kysyntä vähenee ilman, että pääoman tuotto välttämättä paranee. Korkotason lasku laman jälkeen on vastaavasti lisännyt työvoiman kysyntää suurissa yrityksissä: alhaisemmat rahoituskustannukset selittävät erittäin merkittävän osan työllisyyden kasvusta viime vuosina.

Suurtyöttömyyttä selittää myös työvoiman alhainen tuottavuus

Yksi keskeinen syy suurtyöttömyyteen on työn alhainen tuottavuus, jota on mitattu arvonlisäyksellä työntekijää kohti. Työn tuottavuus on laman jälkeen voimakkaasti kasvanut, etenkin suurissa yrityksissä. Työn tuottavuuden kasvusta ei ole kuitenkaan välttämättä seurannut, että tuotantokapasiteettia käytetään tehokkaammin.

Yritysten käyttäytyminen vaihtelee voimakkaasti yrityskoon mukaan

Tutkimuksessa suomalaiset yritykset jaettiin pieniin, keskisuuriin, 250 toiseksi suurimpaan ja 250 suurimpaan yritykseen vuosina 1986–1996. Yrityskoon merkitys voidaan esittää seuraavasti:

- Pk-yritysten palkkajousto on suurempi kuin suurissa yrityksissä: työvoimakustannusten leikkaukset lisäävät eniten pk-yritysten työvoiman kysyntää.
- Etenkin keskisuurissa ja toiseksi suurimmissa yrityksissä kannattavuus vaikuttaa palkanmuodostukseen, mitä selittää hyvin voitonjako työnantajien ja työntekijöiden välillä.
- Pk-yritykset parantavat tuottavuutta velkaisuuden kasvaessa, kun taas suuret yritykset vähentävät työvoimaa.

- Suurten yritysten voimakas työvoiman vähentäminen selittyy osin työn alhaisella tuottavuudella.
- Suuret yritykset ovat käyttäneet pääomaa tehottomasti.
- Suurten yritysten työvoiman kysyntä laskee kun toimiala keskittyy. Keskittyneisyys ei ole kuitenkaan merkittävästi kasvanut 1980-luvun puolivälin jälkeen.

Työvoiman kysyntä vähemmän syklistä pk-yrityksissä

Tutkimus vahvistaa havainnon, että työvoiman kysyntä on vähemmän suhdanneluontoista pk-yrityksissä kuin suurissa yrityksissä. 1990-luvun lama vähensi työvoimaa etenkin suurissa yrityksissä. Palkkojen jousto on vastavasti suurempi pk-yrityksissä, joka voi selittyä sekä työn kysynnän palkkajoustavuudella että voitonjaolla. Työpaik-

koja myös syntyy ja kuolee enemmän pk-yrityksissä kuin suurissa yrityksissä. Suuri työvoiman vaihtuvuus on kuitenkin lisännyt suhteellisen vähän uusia työpaikkoja. ■

Julkaisu

*Hannu Piekkola:
Wages and labor demand in Finland
Palkansaajien tutkimuslaitos,
Tutkimuksia 69, Helsinki 1998.
ISBN 952-5071-15-4*

Tilaukset

*Irmeli Honka
puh. (09) 2535 7338, fax (09) 2535 7332
e-mail: Irmeli.Honka@labour.fi
Tilaushinta: 80 mk*